

Urbroj: 063-DJ-07/26
Zagreb, 20. srpnja 2026.

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i mladih

e-pošta: Mia.Horvat@mzom.hr

Predmet: Očitovanje na Konačan prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, s konačnim prijedlogom zakona

Poštovani,

sukladno vašem pozivu od 15. srpnja 2026. godine, ovim putem dostavljamo očitovanje Nezavisnog sindikata znanosti i visokog obrazovanja, koji je udružen u Nezavisne hrvatske sindikate, na tekst Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, s konačnim prijedlogom zakona (u daljnjem tekstu: Zakon).

1. Radnička vijeća u sustavu znanosti i visokog obrazovanja

U praksi se pokazala mogućnost pogrešnog tumačenja članka 18. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti (u daljnjem tekstu: ZVOZD) u odnosu na članak 145. st. 2. Zakona o radu (u daljnjem tekstu: ZOR), prema kojem se fakultetska, odnosno akademijska vijeća, senati, vijeća veleučilišta ili znanstvena vijeća na institutima mogu smatrati upravnim organom u smislu odredbi ZOR-a koje se odnose na izbor članova radničkih vijeća. U slučaju takvih tumačenja, svi članovi navedenih vijeća ostaju bez aktivnog i pasivnog biračkog prava za radnička vijeća. S obzirom da velika većina zaposlenika na većini ustanova jesu članovi navedenih vijeća, posljedično bi se moglo dogoditi da većina zaposlenih u sustavu izgubi pravo birati i biti birani u radnička vijeća. Oduzimanje prava na radničko predstavljanje velikoj većini zaposlenih u sustavu znanosti i visokog obrazovanja predstavljalo bi ozbiljno kršenje ustavnih načela i konvencija MOR-a.

S obzirom da u sustavu postoje različita tumačenja oko ovog pitanja, a u skladu s prethodno ishodenim mišljenjima i od strane Ministarstva znanost, obrazovanja i mladih (dalje: MZOM), kao i Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike (dalje: Ministarstvo rada) u članak 12., članak 19., članak 26. i članak 34. potrebno je dodati novi stavak sa sljedećim sadržajem:

„senat/fakultetsko odnosno akademijsko vijeće/vijeće veleučilišta/znanstveno vijeće ne smatra se upravnim odnosno nadzornim organom poslodavca u smislu čl. 145. st. 2. Zakona o radu”.

2. Znanstvena radna mjesta

Sveučilišta i njihove sastavnice su ključne ustanove za proizvodnju novog znanja i znanstvena otkrića kako u Hrvatskoj tako i u Europskom istraživačkom prostoru. Sva najuspješnija sveučilišta imaju dio zaposlenika koji se bave isključivo ili dominantno znanstveno-istraživačkim radom. Promjena ovog Zakona je prilika da se ispravi greška ZVOZD-a iz 2022. godine kada su takva radna mjesta na sveučilištima ukinuta te da se time omogući hrvatskim sveučilištima daljnji razvoj znanstvene komponente.

Osim navedenog principijelnog razloga, znanstvena radna mjesta treba vratiti u sustav i zbog toga što ZVOZD nije adekvatno u prijelaznim odredbama riješio sudbinu ljudi koji su se u trenutku donošenja tog propisa našli na znanstvenim radnim mjestima. To je proizvelo niz poteškoća na razini osobnih sudbina, ali ugrožava i neke ustanove sa dugom tradicijom. Primjerice, zbog nemogućnosti novih zapošljavanja na znanstvena radna mjesta Opservatoriju Hvar Geodetskog fakulteta prijeti scenarij prestanka djelovanja.

Predlažemo da Zakon ponovno predvidi postojanje znanstvenih radnih mjesta na sveučilištima.

3. Mogućnost napredovanja nastavnih radnih mjesta na sveučilištima

Sva nastavna radna mjesta na sveučilištu trebaju imati istu perspektivu napredovanja. ZVOZD-om u člancima 37. i 38. uređena su radna mjesta nastavnika, znanstvenika i suradnika pri čemu su se za sva nastavna radna mjesta na sveučilištu (lektori, predavači stranih jezika, korepetitori, umjetnički savjetnici) predviđena po tri stupnja napredovanja, dok su samo za predavače na sveučilištu (osim predavača stranog jezika) predviđena dva stupnja (predavač i viši predavač). Različit tretman nastavnih radnih mjesta u pogledu perspektive napredovanja nije moguće opravdati meritornim argumentima te predstavlja jasnu diskriminaciju navedene kategorije zaposlenika.

Stoga se predlaže izmjena članka 37. stavak 2. ~~Zakona~~ ZVOZD-a tako da glasi:

(2) Nastavnici na sveučilištu zapošljavaju se na nastavna radna mjesta predavača, višeg predavača i predavača savjetnika samo ako se na sveučilištu izvode kolegiji koji ne zahtijevaju znanstveni pristup za potrebe korepeticije i druge suradnje u obrazovnom procesu odnosno kada se na sveučilištu izvodi stručni studij. Nastavnici na sveučilištu na sveučilišnom studiju zapošljavaju se i na nastavna radna mjesta za poučavanje jezika, na nastavna radna mjesta za poučavanje stranog jezika te na nastavna radna mjesta u umjetničkom području.

Također, predlaže se dodati novi stavak u članak 37. koji glasi:

“Nastavnici na sveučilištu na stručnim studijima mogu se zapošljivati na nastavna radna mjesta iz članka 38. stavka 3. ovoga Zakona.”

Predlaže se i izmjena članka 38. stavak 4. tako da glasi:

(4) Nastavna radna mjesta za poučavanje jezika na sveučilišnom studiju od najnižeg prema višemu su lektor, viši lektor i lektor savjetnik, a nastavna radna mjesta za poučavanje jezika od najnižeg prema višemu su predavač, viši predavač i predavač savjetnik.

Predlaže se da sva savjetnička nastavna radna mjesta iz članka 37. i 38. ZVOZD-a ne podliježu reizboru.

U odnosu na članak 38. stavak 7. ZVOZD-a smatramo da je potrebno Zakonom urediti kriterije za napredovanje, kao i nadležnost i ovlasti tijela nadležnih za provedbu postupka napredovanja na navedena radna mjesta.

4. Asistentska radna mjesta

Sindikat se protivi uvođenju nove kategorije asistenata, tzv. asistenata na projektima.

U ocjeni stanja za potrebu uvođenja nove kategorije asistenata (asistenata na projektima) predlagatelj Zakona pogrešno je definirao ulogu asistenta kao i potrebu uvođenja te nove kategorije u sustav na način kako je to definirao čl. 20. Zakona.

Naime, asistentska radna mjesta nisu pomoćna radna mjesta u sustavu. Temeljna svrha zapošljavanja asistenata u sustavu znanosti i visokog obrazovanja je obrazovanje znanstvenog podmlatka, a što se dovršava stjecanjem doktorata znanosti. Stoga je terminološki pogrešno neko radno mjesto zvati asistentskim, a da pritom ono ne podrazumijeva pravo i obvezu upisa doktorskog studija za one pojedince koji se na takvo radno mjesto zapošljavaju.

Također, predlagatelj Zakona (MZOM) u ocjeni stanja navodi kako odredbe ZVOZD-a o zapošljavanju asistenata nisu prepoznavale specifičnosti zapošljavanja na projektnoj osnovi, što je stvaralo teškoće institucijama u nastavku financiranja radnih mjesta asistenata nakon završetka projekta. Međutim, podsjećamo kako Uredba o koeficijentima u javnim službama prepoznaje upravo takvo zasebno radno mjesto suradnika na projektu na koje se zapošljava osoba koja se u sustavu znanosti i visokog obrazovanja zapošljava na određeno vrijeme isključivo radi provođenja projekta ili dijela projekta.

Otvaranje nove podvrste asistentskih radnih mjesta za rad na projektu sa zasebnim pravima i obvezama u ovom slučaju nije potrebno za rješavanja problema koji predlagatelj Zakona ističe, već je u Zakon trebalo uvrstiti radno mjesto suradnika na projektu, propisati specifična prava i obveze tog radnog mjesta te za isto radno mjesto propisati iznimke od ZOR-a po pitanju mogućnosti sklapanja uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme.

5. Produljenje radnog vijeka do 67 godine života

Ne postoji adekvatan argument da mogućnost produljenja radnog vijeka do 67 godine imaju samo zaposlenici u trajnom izboru. Smatramo kako tu mogućnost trebaju imati svi zaposlenici na znanstvenim, znanstveno-nastavnim, nastavnim i suradničkim radnim mjestima u sustavu.

Također, izričito važnim smatramo jednakost sveučilišta i javnih znanstvenih instituta na čije bi programske ugovore, odnosno prethodno dogovorene mogućnosti napredovanja ili otvaranja novih radnih mjesta ovakva promjena mogla imati utjecaj. Kao prvo, predlagatelj Zakona mora svim javnim znanstvenim institutima kroz izmjene programskih ugovora osigurati jednake uvjete napredovanja postojećih zaposlenika i otvaranja novih radnih mjesta kao i na sveučilištima te potom i jednim i drugim vrstama ustanova osigurati uvjete u kojima ovakva promjena neće utjecati na isplanirana i programskim ugovorima definirana napredovanja. Posebno je nužno zaštititi mogućnost napredovanja i stalnog zapošljavanja mladih znanstvenika i asistenata.

6. Pozicija CARNet-a

Smatramo da trenutni prijedlog članka 95.a ZVOZD-a ne odražava postojeću raspodjelu nadležnosti utvrđenu posebnim propisima te stvara dojam da je CARNet jedina ustanova nadležna za informacijsko-infrastrukturnu djelatnost u sustavu visokog obrazovanja i znanosti iako važeći propisi takvu isključivu nadležnost ne predviđaju. Zbog neusklađenosti prijedloga izmjene zakona sa stvarnim i pravnim stanjem, kao i potencijalnih normativnih posljedica koje mogu izazvati

dvojbe u primjeni zakona (primjerice u vezi odgovornosti, razvoja informacijskih sustava, financiranja, upravljanja nacionalnom e-infrastrukturuom i dr.), predlaže se izmjena dodanog članka 95.a ZVOZD-a kako bi isti glasio na sljedeći način:

“(1) Hrvatska akademska i istraživačka mreža – CARNet (dalje u tekstu: “CARNet”) i Sveučilište u Zagrebu Sveučilišni računski centar (dalje u tekstu: “Srce”) su infrastrukturne ustanove nadležne za ustroj i funkcioniranje informacijskog sustava i infrastrukture sustava visokog obrazovanja, znanstvene i umjetničke djelatnosti.

(2) CARNet i Srce u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti iz stavka 1. ovoga članka međusobno surađuju i koordiniraju rad s drugim ustanovama s javnim ovlastima nadležnima za visoko obrazovanje te znanstvenim i ostalim ustanovama u području visokog obrazovanja i znanosti te drugim pravnim osobama.”

7. Pozicija knjižnica i knjižničara u sustavu znanosti i visokog obrazovanja

ZVOZD ne prepoznaje knjižnicu kao samostalnu ili ustrojbenu jedinicu sveučilišta ili njegove sastavnice.

Smatramo važnim da se knjižnice definiraju u ZVOZD-u kako bi se financiranje knjižnične djelatnosti i stručno napredovanje knjižničara obavljalo u skladu sa zakonskim regulativama koje to predviđaju i prema kojima se ostvaruje pravo na financiranje (npr. nabava građe, pružanje i nuđenje usluga, omogućenost napredovanja itd.). Sukladno navedenom potrebno je uvesti sljedeće izmjene:

Članak 17.

(1) Fakultet odnosno umjetnička akademija sastavnica je sveučilišta s pravnom osobnosti koja obavlja djelatnost visokog obrazovanja, znanstvenu, umjetničku, KNJIŽNIČNU (dopisati) i stručnu djelatnost.

Članak 38.

(7) Stručna radna mjesta od najnižeg prema višem su stručni suradnik, viši stručni suradnik i stručni savjetnik, odnosno (DOPISATI) KNJIŽNIČARSKI TEHNIČAR, KNJIŽNIČAR, VIŠI KNJIŽNIČAR I KNJIŽNIČARSKI SAVJETNIK.

Gore navedena radna mjesta predviđena su Pravilnikom o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci NN 107/2021 i Uredbom o nazivima radnih mjesta, uvjetima za raspored i koeficijentima za obračun plaće u javnim službama NN 22/2024 te ih je potrebno definirati i Zakonom.

S poštovanjem

Predsjednik

Dražen Jović

